

«Hykleri å kalle Norge en rettsstat»

«Grove rettskrenkelser i lovens navn og med domstolenes bistand»

«Lite trolig at noen norsk jurist føler seg kvalifisert til å imøtegå de svenske folkerettslærde»

Av overrettssaktør Erling Ueland

Da rammen omkring landsvikoppjøret ble laget, var der ikke mange som protesterte. Men noen var der. En av disse var professor Skeie som i en menneskealder hadde vært landets fremste strafferettslærer. Han skrev at de anordninger som var grunnlaget for oppjøret, ikke hadde noen rettsgyldighet. De var i strid med lov og grunnlov. Men hans tidligere elever hørte ikke på ham lenger. De siterte ikke hans skrifter. Men ettersom tiden gikk sluttet flere og flere seg til kritikken. Det ble klart etterhvert at grove rettsovergrep ble foretatt i lovens navn og ved hjelp av domstolene.

Men ropet om hevn var for sterkt. Kravet om rett og rettferdighet druknet.

Det oppsto da et ønske om å få oppjøret belyst ved hjelp av lovkyndige som sto objektivt i forhold til begivenhetene, og som derfor kunne ha forutsetninger for å gi en rettferdig bedømmelse.

Med dette som bakgrunn ble det for tre år siden rettet en henvendelse til svenske folkerettslærde. Henvendelsen ble også underskrevet av en del stortingsmenn og seksti andre fremtredende kvinner og menn som selv var uberørt av oppjøret.

Dette vakte stor oppsikt og oppjørets innpiskere tvang de fleste av stortingsmennene til å gå tilbake på sine underskrifter. Imidlertid fikk ikke dette noen betydning. De svenske rettslærde tok på seg oppdraget, og nå vil en bok som har tittelen «Det norske rettsoppjøret» komme i bokhandelen om noen dager.

Boken er utarbeidet i fellesskap av de fremste folkeretts-eksperter Sverige har, — de ledende jurister ved de 3 svenske universiteter.

Det er menn med internasjonalt kjente navn, eksperter som også er benyttet av den norske regjering i internasjonale affærer.

Svenskenes dom, blir verdens dom —

Den dom som disse feller, vil bli tillagt avgjørende betydning verden over, og det uten hensyn til hvorledes landssvikoppjørets menn vil reagere.

Forfatterne er blitt forelagt 4 spørsmål som alle har vært diskutert under landssvikoppjøret og som alle er av avgjørende betydning for den rettslige bedømmelse av oppjøret.

Det kan slås fast med en gang at i alle spørsmål er svenskene kommet til et annet resultat enn de norske domstolene. Resultatet er derfor blitt en fellede kritikk av hele oppjøret, — en kritikk som munnar ut i at det er uriktig å knytte ordet «rett» til dette oppjør. Det hele er et organisert overgrep.

Krigstilstanden opphørte med hærens kapitulasjon

Det første spørsmål er dette: Var Norge i krig med Tyskland sett i relasjon til bestemmelsen i straffelovens § 86.

Dersom en sådan krigstilstand ikke eksisterte, så kom § 86 i det hele tatt ikke til anvendelse, og da denne paragraf er hovedpillaren i oppjøret, ville hele bygverket falle i grus om en sådan krigstilstand ikke skulle anses for å bestå.

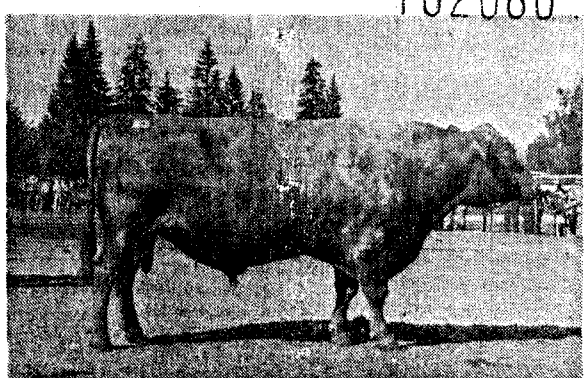
Svenskene kommer til den konklusjonen at det eksisterte krigstilstand den første tid, men at denne opphørte i og med at hæren kapitulerte.

Før den tid, som faller sammen med Administrasjonsrådets styre, måtte regelen i straffelovens § 86 komme til anvendelse. Etter denne tid ikke. Dette var saledes den hele tid den svenske regjering og de svenske rettslærdes standpunkt, og denne linje ble fulgt konsekvent.

Forfatterne påviser også at der blant de norske rettslærde og norske styremakter, var atskillige som hevdet det samme synspunkt, og det sies ganske treffende at når slike menn ikke forsto situasjonen annerledes, hvorledes kunne så en alminnelig arbeider eller bonde eller hvem det nå var rundt omkring i Norge, forstå situasjonen annerledes?

Hverken krig eller fred, men okkupasjon

Dette at krigstilstanden i straffelovens betydning av ordet Fortsettes siste side.

Slik ser oksane av auslandsk raudfjelle ut når dei står til 1ste premi

Ny offensiv for tealsporten i Rogaland

Veterinær Ola Indrehus som skal styra oksestasjonen i Sola er fremdeles i Oslo der han ved stasjonene på Bygdøy Kongsgard og ved Veterinærhøgskulen skal lære å jura naturen.

Dagfinn Lea fortel til «Sandnes og Jærens» at det var 20 kuldegrader og rennefok då dei kom til Oslo, — så det var godt å koma heim att til «mildveret» på Jæren! — Nå reknar han med å halda auksjon på alle kyr og ungdyr om eit par veker, ominnrelda og ha stasjonen i drift frå ut i mars. —

Det vert raudkollasert og 2-3 jerseyokser. Og kan henda ein stasjonal raudkoke. Dei har 3 gode Kronlissner på stasjonen i Oslo, og Avlsforeningen for raudkoller tilbyr den eine til salgs eller til leiga.

Kjøpmann Ingebrøt Rasmussen i Gjestalveien som har semlindepot med okseid fra stasjonane i Oslo og på Hamar, fortel at sesongen så smått har teke til. I 1955 var rundt 500 kyr i Rogaland drektige etter sed fra auslands raudkollasert.

N.R.F. sed gjekk til rundt 400 kyr i 180 buskaper og dertil ein del jersey og finst ayrsshire til Gjestal. — Denne dyreordningen skal halda fram som før.

Til styre i N.R.F. alslaget i Rogaland er valde: Torvald Vølstad, Olav Skår, Arnold Knutsen, Ragnvald Nese, Nils Ladstein Vestbø, Georg B. Opsal, Kristian I. Hognestad og Gunnar Heiland, Torvastad. Varamenn: Rasmus Spanne, Magnus Søyland, Noralf Tjelta, Jonas Viksø og Magnus Edland.

— Enok Kvaleberg melder om stor pågang etter N.R.F. kalvar og årsgamle oksar av auslandske A-raudkoller. Handel held nett på å gå i lås om ein slik ungokse til Høyland og ein til Klepp. —

Fornipa især på sauegardane

Frampå Jæren bergar dei seg bra med halm-luting

— Frampå Jæren har dei fenge kjøp på ein del halm austanfrå, og det er til stor hjelp for alle som har luteanlegg og får tilsvarande kjøp på sildemjøl. Men for alle oss i dei svære bygdene som har sauegardar, vert det ei hardbalden værknipa etter den langvarige inneforing av all sauen i tillegg til dei skrale høytret. Det ser helst ut til å verta fortvilt for mange. Ikkje har me luteanlegg og store halmmengder heller, — og vatn til

Medvind for Tjåland 75 mot 37

Ved foreldre-avryisting i Tjåland møtte det 31. Derav røypte 27 for den næravande krinsordning og berre 4 for sentralskule i Tunheim. —

I Tunheim og Kartevoll krins møtte 81. Av dei røypta 48 for den næravande krinsdeling og 27 for sentrallæring. Sillingen er dermed 75 for Tjåland og 37 for sentralskule. Og med sågjort går saka til skulestyret.

I Oslo får De Sandnes og Jærens Avis å klesken i Stortingsgaten og i Narvesens hovedutsalg, samt i blad-butikken, Teatergaten 6.

Fri oss fra gjennemsnitts mennesket!

Sigrid Einarson holder en programtale

Fru Sigrid Einarson er heldigvis ikke født det året da de ble svar skyldige. Men denne gangen står hun ikke i bordet, — denne gangen hopper hun opp på bordet og holder en særdeles fornyelig tale, skal vi si en programtale? — Den kommer her:

Kjære Dag! For å holde oss til Ibsen: «Jeg har Ævner og Mod til en Dysti!» Og etter hva jeg forstår er det nettopp det du har, — og ære være deg for det. Jeg har ogsaa «et Hjerte som bugner» og følger trang til «at bryde mitt Bur». Derfor: vel møtt på skansen, unge mann! — Jeg er slett ikke enig med deg i at det er resultatet av morens føretekenskapelige forhold til grosserer «Werle som dreper Hedvig, men at hun er og blir et offer for livsglænnen, — for hadde Hjalmar vært — la oss si et overskuddsmenneske, ville han ha båret avsigningen av den livsglænnen han levde på, og da ville ikke lille Hedvigs skjebne blitt så tragisk. Dit resonnement er altså uholdbart! Og når du sier at en Hjalmar ville finne en ny løgn å leve videre på, så er det utenomsnak. For Ibsen mente noe med det han skrev, han ville refse og oppdra, han taler til deg og meg, — og det står til oss alle å granske våre sinn, finne vår livsglænn og kjempe for å befri oss fra den istedetfor å synke hen i refleksjoner over at Hjalmar nok vil lulle seg inn i et nytt selvbedrag.

Og menneskebarna er et fgyelliale å arbeide med! Etter at individualitet er plukket ut av vi får standardstemplet i pan gir vi sånn passe uttrykk for g.

Fortsettes

Lagmann Bonne demokratis

— En red

Herr Redaktør! La meg få rette et par misforståelser:

Det er nok ikke meg som utdeler merke C. B. skriver artikler i «Orientering» om «Frykten i fredsoffensiven» og andre saker.

Det er heller ikke sa at jeg under enhver omstendighet er inn i det sosialdemokratiske opposisjonsparti, når det blir konstituert. Programmet må jo være slik at jeg med liv og sjel går inn for det, og slik er det det foreløpige program.

Jeg har sagt fra til ledelsen for det nye parti, at jeg gjerne vil slutte meg til det, hvis det programmet blir innarbeidet — En klar uttalelse om at partiet tar avstand fra kollektiv partimedlemskap fra fagforeningshold.

Videre en klar uttalelse om partiet stiller seg lojalt til forsvar og forsvarsvilje, men ut fra nye situasjonen som særlig kjernefysiske våpen har skapt går inn for avviking av bli politikk, gjensidig i øst vest, — altså også avviking av forepliktelser etter Atlanhavspakten, — alt sammen alminnelig nedrustning som og uten å svikte det bærende prinsipp: solidarisk sam mot krigsoverfall.

Dette er etter mitt skjønn nasjonal linje i partiet med samhold som særlig viktig sjonsårene skapte hos oss, — en internasjonal linje som nær vei til samarbeid ogsa

på den måten. Med såret sinn h stadig forsøkt å finne ut hvorfør og «det ikke tidens menn kan stundom lukkede løser», sier Ca. Og Ibsen kan gi svar. Dermed jeg du forstår at min skjælvende bevegelse og rasende indignasjon skyldes et tillært pensum.

o Videre skal jeg være den første mitt bifall til ditt syn på skene: — Hvert enkelt individ særregent og ulikt alt annet i nu. Notabene: fra Skaperens hånd hvor meget blir det igjen av egne etter at hjem, skole og s. har ellet og knødd våre åndsevne passende deig til å kutte gjennom mennesker ut av?

Og menneskebarna er et fgyelliale å arbeide med! Etter at individualitet er plukket ut av vi får standardstemplet i pan gir vi sånn passe uttrykk for g.

Fortsettes

Ferdigkappede materialer til grokasser på lager

Har De og ly FORSØK

Hykleri å kalle Norge - »

opphørte, betyr ikke det samme som at det var blitt fredstilstand. Men det hadde til følge at landet var kommet inn i en rettstilstand der folkerettens regler for okkupasjon gjaldt, — regler som er fastsatt blant annet i Haag-konvensjonen, og som påla tyskerne som okkupant visse plikter overfor befolkningen, men som også ga Tyskland visse rettigheter, — for eksempel adgang til å gripe inn i landets styre og krav om et visst samarbeid.

Okkupasjonsmakten — folket — regjeringen

Forfatterens mening om de rettsregler som gjelder i forholdet mellom 3-kanten: okkupasjonsmakten — befolkningen og regjeringen, — er i hovedsaken følgende:

Der er i de siste 150 år skjedd en utvikling når det gjelder okkupasjonsreglene. Særlig Haag-konvensjonen betyr et stort framskritt. Mens en okkupasjonsmakt før kunne behandle befolkningen omtrent etter behag, så er det nå ved folkeretten gitt regler som den plikter å holde seg til.

Den har rett til å overta styret i landet. Den har således overtatt Stortingets lovgivende myndighet. Også regjeringsmakten er okkupasjens. Den eneste av de 3 statsmakter han plikter å respektere, er domstolene.

Men under behandlingen av det okkuperte lands befolkning, plikter han å syne hensynsfullhet. Han må således respektere privatlivets fred og privat eiendomsrett.

Befolkningen på sin side har en troskapsplikt mot sitt land, men denne troskapsplikt vilkåret de ikke ved å samarbeide med okkupasjens, i hvertfall når det gjelder den sivile administrasjon. Tvertimot må det anses som en fordel for et okkupert

skal ha kjennskap til lovene og innrette seg etter dem. Dersom det finnes 2 sett lover som er i strid med hverandre, hvorledes skal da borgerne stille seg for å leve et ustraffelig liv?

Svenskene påviser at ett av de bud som oppstilles for at en lov skal være gjeldende, er at den blir gjort kjent — offentliggjort —.

Når det gjelder landssvikordeningen, så er forholdet dette at det ser ut som den vil bli holdt hemmelig. Også av den grunn er den ugyldig.

I et av bokens avsnitt diskuteres det hvilken betydning de maktovregrep som ble foretatt av okkupasjonsmakten, bør ha for rettsoppgjøret.

Både tyskerne og N.S. øyde maktovregrep

Forfatterne konstaterer at slike maktovregrep fant sted både fra tyskernes side og fra N.S.-folkernes side. Disse maktovregrep måtte naturligvis føre til forbitelse og opphisset stemning blant befolkningen. Denne opphisselse ble ikke mindre på grunn av det forhold at N.S. med rette kunne klandre det tidligere styret i landet for hvorledes det hadde stelt seg. Ved sin nøytralitetspolitikk og ødeleggelsen av Forsvaret, hadde det lagt landet åpent for en invasjon, og det er erfaringsmessig en god taktikk under slike forhold å skyldre på andre, for at egne synder skal bli glemt.

Regjeringen godtok selv samarbeidslinjen

Men forfatterne fastslår at noen generell represalieadgang ikke finnes etter gjeldende rett. Enda klarere er det i dette tilfelle fordi regjeringen selv hadde akseptert samarbeidslinjen i denne forbindelse refereres. A den setning som en ofte har hørt uttalt, at det var nødven-

Reis til Ringsaker og bli gift

Ringsaker Blad forteller at det i Ringsaker bor 1066 ugifte menn i alderen 20 til 40 år og bare 573 ugifte kvinner av de samme årgangene. Så der er det altså 493 giftlystne ungarer som bare går og håper på en tilsvarende invasjon av giftlystne jenter fra Jæren og Dalane og Ryfylke og kor som helst. — Vi kan forsikre at Ringsaker er en av verdens beste bygger utenfor Hamar et steds, og at det enkleste kanskje vil være gjensidig avertering i henholdsvis «Sandnes og Jærens» og Ringsaker Blad.

Men for jenter fra Sandnes og Høyland og Sola, bør Ringsaker være forbudt område — etter som det til militærforlegningene på Vafne, i Soma, og Sola utanselig vekstes inn tusener unge menn fra overalt i gamle Norge, — og det er forståelig at de ikke ønsker illojal konkurranse!

ke. Det gikk enda til så langt at det sørges for å organisere direkte krigsviktig arbeid for tyskerne. Og hva skal vi si til et forhold som dette: I 1940 forlangte Administrasjonsrådet gjennom den norske legasjon i Stockholm, at den norske handelsflåte på 170,000 tonn som lå i svenske havner, skulle utleveres til Norge og dermed komme i tysk tjeneste. Hvor mange dødsdommer ville blitt avsagt dersom NS hadde gjort det samme og hadde fått kravet gjennomført?

Det er derfor tydelig at landsaalkoppgjørets menn stiller helt ulike krav til befolkningen. En handling som ble foretatt av NS-folk, blir bedømt som straffbart landssvik, mens en tilsvarende og også gjerne grovere handling som blir utført av ikke NS-folk, passerer upåttalt.

Nytt rettsridighetsbegrep

Stavanger og Rogalands største bank runder 30 år

Forvaltningskapitalens vekst fra 10 til 115 mill. kr. Et speilbilde av utviklingen i fylket og byene

Det er vel verd å merke seg det smertelige bankskred som gikk over landet de første årene etter den første verdenskrigen som vi holdt oss lykkelig klar av og «tjente» store penger på.

Nå kan vi snart notere elleve år etter den annen og ennå større verdenskrig som vi vaset oss inn i, fikk en større okkupasjonsarme i landet gjennom hele fem år, flere byer bombet og brent, og megen annen elendighet. Men ennå har ikke en eneste bank vist tegn til å stå svakt og snaut nok en eneste haker har innstilt betalingene.

Og imens er fylkets største

og deres stilling under landssvikoppgjøret. Det har i Oslo-avisene vært en del skrivelier om dette punkt, og det framstilles som om dette avsnitt er det vesentlige ved utredningen. Det er det selvsagt ikke.

Når forfatterne hevder at dommen over de svenske statsborgere er uriktig, så har det sin bakgrunn i det faktum at landssvikoppgjøret som sådant hvilte på sviktende grunnlag.

Men det anføres noe som gjelder særskilt for de svenske statsborger, nemlig dette at de har krav på å få beskyttelse av den svenske stat. Om den norske stat vil mishandle sine borgere, så er det ikke noen utenforstående som kan gripe inn. Men når fremmede statsborgere blir mishandlet, så kan vedkommende stat ta affære.

Som en parallell i den forbindelse kan nevnes Hanneviksaken.

Med utgangspunkt i dette skal det bli interessant å se

lokale forretningsbank, Stavanger og Rogalands Bank blitt 30 år. Den åpnet dørene 1. mars 1926 med en forvaltningskapital på 10 millioner kroner. Nå er den kommet opp i 115 millioner og banken har fått filialer i Flekkefjord, Egersund, Hillevåg og på Moi. Og hovedavdelingen som også har sprengt veggens begrensning i Kirkegaten, skal om ikke så lenge flyttes til den imponerende St. Olavsgården som er under bygging.

Denne utvikling gjennom de forgangne 30 år i krig og fred, er et illustrerende speilbilde på den sterkt ekspansive utvikling av et allsidig næringsliv innen Rogalands bygger og byer, på land og sjø.

Til bankens generalforsamling som ble holdt i Stavanger i går under ledelse av styrets formann, direktør Alfr. Mår, — forelå en beretning, vesentlig vedkommende året 1955, men også med en vurdering av mer almenyldig art. Vi tar oss den frihet å gjengi et utdrag:

BERETNING FOR 1955
Året 1955 har vært et år i høykonjunktursens tegn. Felles-trekk for de fleste av Vestens land har vært full beskjeftigelse, produksjonsøkning, stigende handel med tendens til press på priser og lønninger.

Dette gjelder også norsk økonomi, hvor dog mangelen på likevekt mellom den indre og

fengslet på grunnlag av lov som ikke har noen rettsgyldighet? Hvilken betydning vil det fi dem som er ridig er dø... til døden, lengere fengselsstraffer og til tap av

Skotsk okse betalt med 374 000

Den høyeste pris som noensinne er betalt for en avlsokse i Storbritannia og antagelig i hele verden ble notert på det årlige marked for Aberdeen Angus-kveg, da en ekstra flott premie-okse gikk for 17 000 guineas — 374 000 kroner. En anen okse gikk for 16 000 guineas — 352 000 kroner. Dette salget trekker kjøpere fra hele verden og på årets marked var det folk fra USA, Argentina, Australia, Paraguay, Tyskland og Irland. Omsetningen første dag var 189 000 pund — nesten 3,8 millioner kroner.

ytte økonomi fremdeles er et problem. Til tross for høykonjunktur, gode avsetningsvilkår for eksporten og høye fraktinntekter, ventes et betydelig underskudd på betalingsbalansen. Myndigheten har derfor truffet en rekke bremsetiltak med sikte på å gjenopprette likevekten. En del av disse tiltak berører bankene direkte, og skal derfor nevnes her.

Loven om innskuddsreserver i Norges Bank ble gjort effektiv den 1. februar. Videre ble Norges Banks diskonto hevet fra 2½ til 3½ % den 14. februar, og de øvrige rentesatser ble justert i samsvar hermed.

Formålet med disse tiltak var å begrense bankenes utlån og derved redusere investeringene. Det er imidlertid fremdeles press på priser og lønninger. Etter forhandlinger i Samarbeidsnemnda mellom myndigheter, banker og forsikringselskaper, ble det trukket opp retningslinjer for disse institusjoners utlån i 1956 og 1957. I henhold hertil har Norges Bank henstilt til bankene ikke å øke sine utlån i disse år og å anbringe ledige midler i statskasserveksler eller åpne, kortsiktige statslån.

Skipsfarten har i det forløpne år hatt gode konjunkturer. Stavangers flåte økte i det forløpne år med ca. 90 000 tonn til ca. 520 000 tonn dw. Stavanger-

Denne aviser er som som var utgjøre mellomledet, således at okkupasjonsmakten ikke behøver å styre med sin egne folk, — noe som vil gjøre befolkningens stilling temmelig usikker.

Administrasjonsrådet måtte også få råderetten sin av okkupanten

Dette som her er sagt har de norske domstoler teoretisk ikke tatt avstand fra. Høyesterett har således i prinsippet godkjent regelen. Den gjorde det blant annet da den innsatte Administrasjonsrådet. Dette råd ble ikke lovlig fordi Høyesterett hadde utnevnt det. Det hadde sin eneste eksistensberettigelse og utledet sin kraft bare fra det faktum at tyskerne godtok det. — Når det gjelder spørsmålet om lovligheten, så skulle konklusjonen av dette bli at Quislings regjering var ikke lovlig, sett fra et folkerettslig synspunkt, som Administrasjonsrådet var det.

Quisling og hans folk hadde full rett etter loven til å ta imot et oppdrag fra tyskerne til å fungere som regjering.

Lovgivningsmyndigheten under okkupasjonen

Men hva så med den lovgivningen som den norske regjering var opphavet til? Hådde eksilregjeringen ingen myndighet til å gi lover? Svenskene sier at den hadde det, — men disse lover måtte ikke være i strid med de okkupasjonslovene som tyskerne ga, for all den stund disse erkjennes som rettslig forpliktende, må det være på det rene at der ikke kan eksistere et annet sett lover som er i direkte strid med det første.

Også her sier svenskene at tanken er akseptert av de norske domstoler, også av Høyesterett. Men da der likevel er en åpenbar motstrid, så løser domstolene striden ved en fiksjon! De sier at lovene fra regjeringen først skal ha virkning fra okkupasjonstidens slutt. Dette er grovt ordspill og den svenske utredning gjør dette klart.

Ble Landsvikanordningen med vilje holdt hemmelig:

Det vesentlige ved en straffelovs funksjon er, sies det, at folk

dig med et bredt landsvikk oppgjør for å forebygge lynchjustis fra befolkningens side.

Til det svarer forfatterne at den slags argumenter ikke hører til i et rettsamfunn. Det er et misbruk av ord å kalle et indre politisk oppgjør, basert på et sådant grunnlag, for et rettsoppgjør.

Erstatningsansvaret — en norsk trase

Et meget diskutert spørsmål under landssvikoppgjøret har vært dette om landssviklovgivningen er gitt tilbakevirkende kraft, således at den er ugyldig etter vanlige rettsregler og etter Grunnlovens § 97.

Forfatterne sier til dette at meningen med straffelovens § 86 er å sette forbud mot krigsviktig hjelp til fienden. Nå må det anses på det rene at det å melde seg inn i NS, ikke har noen som helst betydning i så måte, og forfatterne konstaterer derfor at selv om en bare ser hen til dette, så er landssvikoppgjørets viktigste regel ugyldig. Der finnes ikke hjemmel i straffelovens § 86 for å straffe passive NS-medlemmer.

Dertil kommer at straffesatsene også er blitt endret til skade for de dømt. Landssvikmyndighetene innførte således det solidariske erstatningsansvar. Det er imidlertid bare en frase å tale om erstatningsansvar. Til det må bl. a. kreves at landet er blitt påført tap, og ved bedømmelsen herav er det meget galt når landssvikmyndighetene bare tar med passivapostene i regnskapet. — Også de fordeler som ble tilført landet av økonomisk art ved NS-styret, må tas med i bildet. Og det er ikke gjort det minste forsøk på å bevise at en sådan oppstilling vil gi et for NS. ugunstig resultat.

Åpenbar ulikhet for loven

Sammenlikner en virksomheten som ble drevet av Administrasjonsrådet, med den senere virksomhet under Quislings styre, så er det heller ingen grunn til for NS-styret å skjermes. Administrasjonsrådet gikk i virkeligheten langt i sitt samarbeide med tyskerne, — og med regjeringens stilltende samtyk-

Landssvikoppgjøret innførte et nytt rettsstridighetsbegrep. Det tales meget om utilbørlighet, og når utilbørlighets- og rettsstridighetsbegrepet kommer inn i et rettsamfunn under normale forhold, så betyr det at vedkommende som blir tiltalt kan bli fritfunnet for handlinger som normalt regnes som straffbare.

Landssvikmyndighetene har gjort noe annet. De har gjort objektivt straff-frie handlinger straffbare ved å sette stemplet utilbørlig på. Derved blir hele rettsoppgjøret flytende. Det hele blir ytterst vilkårlig. Det har intet med rett å gjøre.

Administrasjonsrådets forfatningsbrudd

En ser i detaljene hvilke grovaste resultater dette fører til: Administrasjonsrådets virksomhet i 1940 innebar en forandring i statsforfatningen. Dette straffes ikke, mens på den annen side enda til passivt medlemskap i NS, straffes som landssvik!

Dette på tross av at myndighetene i hvertfall fra begynnelsen av, aldeles ikke tok avstand fra NS. Det ble således fra myndighetenes side sendt rundt sirkulærer til dommere og advokater om at det sto dem fritt for om de ville gå inn i NS, eller ikke. Det kan tilføyes at biskop Berggrav sendte et tilsvarende brev rundt til prestene.

NS-folkene hadde et argument som de har full grunn til å kunne påberope seg, nemlig dette at deres hensikt var å bruke de stillinger de overtok til vern mot maktovergrep.

Forskjell på folk

Det er en hovedgrunnsetning i all rett at det skal gjelde likhet for loven. En sådan likhet har ikke eksistert, og kanskje det beste bevis for hvorledes landssvikmyndighetene har oppgitt likhetsprinsippet, ligger i at de som arbeidet på tyske festningsanlegg, normalt ikke er blitt straffet på tross av at de etter landssviklovens system åpenbart var straffskyldige.

Svenske statsborgeres rettsstilling

Utredningen har også et avsnitt om svenske statsborgere

Tør ingen norsk jurist imøtegå svenskene?

Det er å håpe at denne bok må bli kjøpt og lest. På tross av at den først og fremst er av juridisk art, så er den lett-skrevet, og selv legfolk som ikke er inne i juridisk terminologi, vil ha utbytte av å lese den. Og jeg skulle anta at ingen norsk jurist på det nåværende tidspunkt våger å opptre med forsøk på å imøtegå utredningen. Dertil er boken for overbevisende, og forfatterne raker altfor høyt, juridisk sett.

Men hvilke følger vil be-tenkningen få?

Skal vi fortsatt få høre gjen-tatt dette hykleri at det er en rettsstat som har prestert landssvikoppgjøret?

Hva med dem som fortsatt sitter fengslet?

Hvilke følger vil det få for dem som fremdeles sitter

Og kanskje det viktigste spørsmål til slutt:

Når skal vi foreta en moralsk omvurdering av vår dom over NS-folkene? De som før krigen så landets situasjon meget klarere enn oss og som handlet deretter, og de som under krigen bedømte rettsreglene riktige enn oss?

Det må her innskytes at den omvurdering av NS-folkene som må foretas, ikke behøver å føre med seg at vi skal godta som riktig alt det NS-folkene gjorde under krigen. Slett ikke! Men det som vi plikter å gjøre, det er å erkjenne at der også i den leir eksisterte en ærlig vilje til å gjøre det som de mente var det beste for landet, at de handlet ut fra dette syn og at det samarbeid de hadde med fienden, fra deres side ikke var ment som landsforræderi, — noe som den svenske utredning har fastslått at det heller ikke var.

Stavanger, den 21. februar

Erling Ueland

ÅRETS FORFATTERINNE

Den danske Boghandlerklubb har tatt forfatterinnen Tove Ditlevsen ærestitlen «Årets forfatter». Denne ærestittel blir avgjort ved avstemning blant bokhandlere og medhjelpere over hele Danmark. Den har tidligere vært tildelt Martin A. Hansen, Jacob Paludan, H. C. Branner, Karen Blixen,

Aage Dons og Tom Christensen.

— Med tiden får vi kan hende noe tilsvarende i Norge?

Og det norske publikum kjenner Tove Ditlevsen bl. a. fra hennes bok «Vi har bare hverand». Den ble sendt ut i norsk oversettelse fra Ernst G. Mortensens Forlag høsten 1954, og fikk «god presse» her.

ca. 300 000 tonn dw., hvorav ca. 135 000 tonn dw. ventes levert i 1956.

Skipsbyggingsindustrien har også i 1955 hatt full beskjeftigelse og beddingene er opptatt i lang tid fremover.

Den øvrige jern- og metallindustri, jordbruksredskapsfabrikker, verksteder, melder om full beskjeftigelse og tilfredsstillende resultater.

Flint- og keramikkindustrien har fremdeles gode avsetningsvilkår og også en del eksport.

Tekstilindustri- og trikotasje-fabrikker har betydelig utenlandsk konkurranse, men ingen arbeidsledighet.

Omsetningen i detaljhandelen antas å ha økt med 5 a 6 % for landet som helhet. Dette tall dekker vel også de lokale forhold.

Utrolig innhold i kumage

Det er utrolig hva en veterinar kan finne i magen på en ku. Veterinar Sverre Wang, Ø. Toten, ble forleden tilkalt til en ku som ikke var som den skulle være. Den så ut til å ha fordøyelsesvanskeligheter, og en var også redd for at den kunne ha fått «kvast» i seg, og veterinæren gikk til operativt inngrep, forteller Samhold. Det første han fant i magen var et næste med selvbindingarn. Han fant også et par ståltrådstubber. Til slutt fikk han også tak i noe gummilignende, og da han skulle trekke det ut, spratt det så å si ut av magen på kua. Det viste seg nemlig at kua hadde slukt en halv meter lang gummislange som antagelig har tilhørt en varevogn. Hvordan kua kan ha fått denne slangen i seg, kan være vanskelig å forstå, men i magen lå den.

Konfirmanthapper i Høyland

Formannskapet innstiller enstemmig for kommunestyret å gjøre slikt vedtak: Ordningen med bruk av kapper ved konfirmasjon innføres i Høyland fra høsten 1956.

Utgiftene ved anskaffelse av kappene, ca. kr. 8000,—, oppføres til dekking på budsjetten 1956—57.

Kjøp Blinde Barns Fyrstikker